

Šifra kandidata:

A jelölt kódszáma:

Državni izpitni center

M 0 6 1 5 0 1 1 1 M

SPOMLADANSKI ROK
TAVASZI IDŐSZAK

GEOGRAFIJA FÖLDRAJZ

≡ Izipitna pola 1 ≡
1. feladatlap

Ponedeljek, 5. junij 2006 / 100 minut
2006. június 5., hétfő / 100 perc

*Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki: kandidat prinese s seboj nalivno
pero ali kemični svinčnik. Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.
Izpitni poli je dodana barvna priloga.*

*Engedélyezett segédeszközök: a jelölt töltőtollat vagy golyóstollat
hoz magával. A jelölt két értékelőlapot is kap. A feladatlap egy színes
mellékletet is tartalmaz.*

SPLOŠNA MATURA
ÁLTALÁNOS ÉRETTSÉGI VIZSGA

Navodila kandidatu so na naslednji strani.
A jelöltnek szóló útmutató a következő oldalon olvasható.

*Ta pola ima 20 strani, od tega 1 prazno.
A feladatlap terjedelme 20 oldal, ebből 1 üres.*

*Barvna priloga ima 2 strani, od tega 0 praznih.
A színes melléklet terjedelme 2 oldal, ebből 0 üres.*

í

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne izpuščajte ničesar.

Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na prvi strani in na ocenjevalna obrazca).

Odgovarjajte v povedih, ne le z besedo ali besedno zvezo. Odgovore vpisujte v za to predvidene prostore, z nalivnim peresom ali kemičnim svinčnikom. Pišite čitljivo. **Rešitev v izpitni poli ni dovoljeno zapisovati z navadnim svinčnikom.**

Ob nalogah je v oklepaju na desni strani navedeno možno število točk.

Zaupajte vase in v svoje sposobnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

ÚTMUTATÓ A JELÖLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót! Semmit se hagyjon ki!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg ezt a felügyelő tanár nem engedélyezi!

Ragassza vagy írja be kódszámát (a feladatlap első oldalának jobb felső sarkában levő keretbe és az értékelőlapokra)!

*Teljes mondatokban válaszoljon, ne csak szavakkal vagy szó szerkezetekkel! Válaszait – töltőtollal vagy golyóstollal – írja az erre kijelölt helyre! Olvashatóan írjon! **A feladatlapra nem szabad ceruzával írni a megoldásokat!***

A feladatok mellett zárójelben feltüntettük az elérhető pontszámot is.

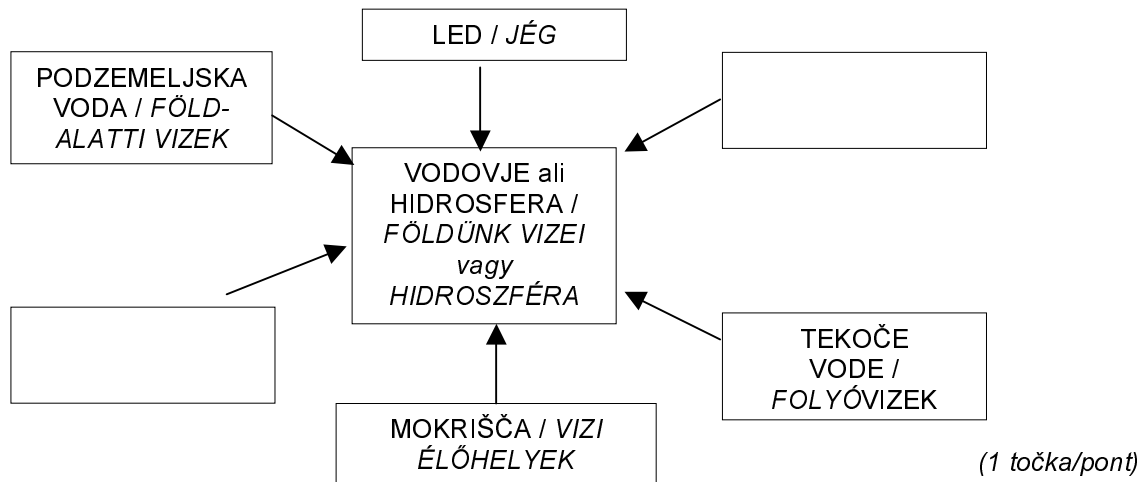
Bízzon önmagában és képességeiben!

Eredményes munkát kívánunk!

A1 – OBČA / ÁLTALÁNOS FÖLDRAJZ

1. **Vodovje** je sestavljeno iz različnih delov. Manjkajoča dela vpišite v prazna okvirčka.

Földünk vizeit különféle vizek alkotják. Írja az üres keretekbe a hiányzó részeket!

2. Med naštetimi vrstami jezer **obkrožite dve**, ki jim pripada jezero iz priloge 1 (Priloga k Izpitni poli 1), označeno s črko A.

A felsorolt tavak fajtái közül karikázza be azt a kettőt, amelyekhez az 1. sz. melléklet A betűvel jelölt tava tartozik (Az 1. sz. feladatlap melléklete)!

Naravno jezero / Természetes tó

Umetno jezero / Mesterséges tó

Tektonsko jezero / Tektonikai tó

Pretočno jezero / Átfolyásos tó

Jezero brez pretoka / Átfolyás nélküli tó

(1 točka/pont)

3. Opišite **vpliv večjih jezer** na podnebje in gospodarstvo.

Írja le a nagyobb tavak hatását az éghajlatra és a gazdaságra!

Podnebje / Éghajlat: _____

Gospodarstvo / Gazdaság: _____

(2 točki/pont)

4. Napišite **dva posega v pokrajini** iz **priloge 1 (Priloga k Izpitni poli 1)**, s katerima človek **nadzoruje** rečni tok in **zmanjšuje** verjetnost **poplav**.

*Írjon le két olyan beavatkozást az **1. sz. mellékletben** található tájázbrázolásban (**Az 1. sz. feladatlap melléklete**), amelyekkel az ember **felügyeli** a folyam áramlását, és **csökkenti** az árvízveszélyt!*

1 _____

2 _____

(2 točki/pont)

5. Izberite enega izmed **posegov v nalogi 4** in pojasnite **spremembo v pokrajini**, ki je nastala zaradi tega.

*A **4. sz. feladatban** leírt **beavatkozások** közül válassza ki az egyiket, majd magyarázza meg a következményeként keletkezett **változást a tájban!***

Poseg / Beavatkozás: _____

Sprememba / Változás: _____

(1 točka/pont)

6. Morski tokovi premeščajo velike količine vode in imajo velik vpliv na podnebje. Na **karti 1** s **puščico označite smer morskega toka** ob atlantski obali Britanskega otočja in razložite njegov vpliv na **temperature** in **padavine**.

A tengeráramlatok nagy vízmennyiségeket mozgatnak meg, és hatással vannak az éghajlatra. Az 1. sz. térképen jelölje meg nyíllal a Brit-szigetek atlanti-óceáni partja melletti tengeráramlat irányát, majd magyarázza meg a hőmérsékletre és a csapadékokra gyakorolt hatását!

Karta 1 / 1. sz. térkép

(Vir: Evropa – Atlas prosojnic, Učila Tržič, 1996)

Temperature / Hőmérsékletek: _____

Padavine / Csapadékok: _____

(3 točke/pont)

A2 – OBČA / ÁLTALÁNOS FÖLDRAJZ

7. Med spodaj naštetimi viri obkrožite **obnovljivi energijski vir**.

Karikázza be a lent felsoroltak közül a **megújuló energiaforrás** nevét!

Nafta / Kőolaj Premog / Szén Hidroenergia / Vízenergia Zemelési plin / Földgáz
(1 točka/pont)

8. Opišite **vzrok** za izjemno **povečanje** porabe **premoga** na **začetku 19. stoletja**.

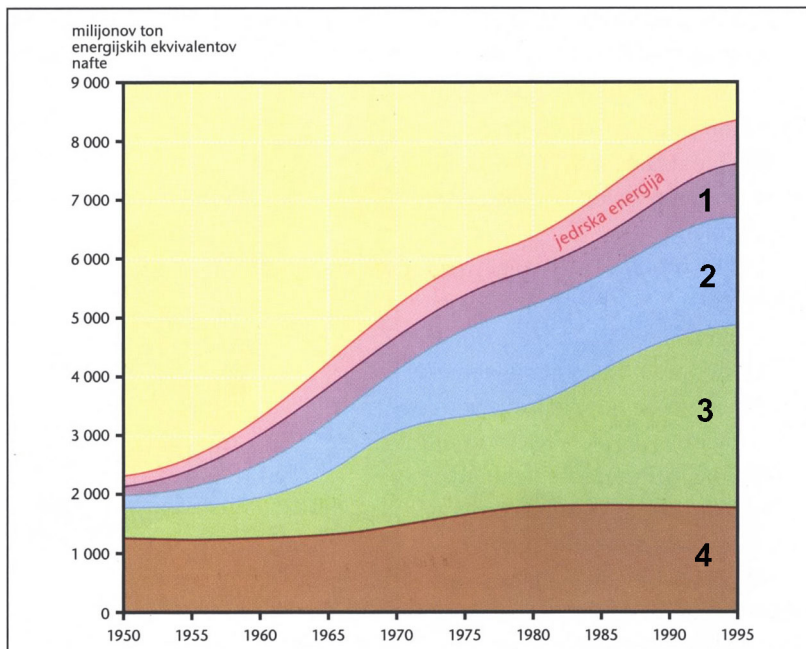
Írja le a **19. század elején** kivételesen **megnövekedett szénhasználat okát!**

(1 točka/pont)

9. S številkami od **1** do **4** je v **grafu 1** označeno spreminjanje porabe različnih energijskih virov v svetu v obdobju 1950–94. K posameznemu naštetemu **energijskemu viru** pripišite njegovo **številko** iz **grafa 1**.

Az **1. sz. grafikon 1-től 4-es számmal** a különböző energiaforrások használatának változását ábrázolja 1950-től 1994-ig. Írja az **1. sz. grafikonból** a felsorolt **energiaforrásokhoz tartozó megfelelő számot!**

Graf 1

(Vir: Senegačnik, J., in Drobnjak, B., 2002: Obča geografija za 1. letnik gimnazij, str. 166. Modrijan. Ljubljana)

Nafta / Kőolaj: _____

Premog / Szén: _____

Zemelési plin / Földgáz: _____

Hidroenergia / Vízenergia: _____

(2 točki/pont)

10. Opišite eno **slabost** izkoriščanja **vetrne energije** in eno **prednost** izkoriščanja **zemeljskega plina**.

Röviden írja le a szélenergia-használat egy hátrányát és a földgázhasználat egy előnyét!

Veter / Szél: _____

Zemeljski plin / Földgáz: _____

(2 točki/pont)

11. Pojasnite **vpliv geografske širine** na nižje temperature in tako na **večjo porabo energijskih virov** v **višjih** geografskih širinah.

Magyarázza meg a földrajzi szélesség hatását az alacsonyabb hőmérsékletekre, és így közvetve az energiahasználat növekedésére – az Egyenlítőtől távolodva!

(1 točka/pont)

12. Poimenujte **morje** v **Zahodni Evropi**, kjer so po 2. svetovni vojni našli **nafto** in **zemeljski plin**, ter opišite **vpliv** tega odkritja na **razvoj britanske industrije**.

Nevezze meg azt a tengert Nyugat-Európában, ahol a 2. világháború után kőolajra és földgázra bukkantak, majd írja le e felfedezés hatását a brit ipar fejlődésére!

Morje / Tenger: _____

Opis / Leírás: _____

(2 točki/pont)

13. Pojasnite enega od **vzrokov** za **nihanje cen** surove **nafte** na svetovnem trgu.

Magyarázza meg a nyers kőolaj világpiaci ára ingadozásának egyik okát!

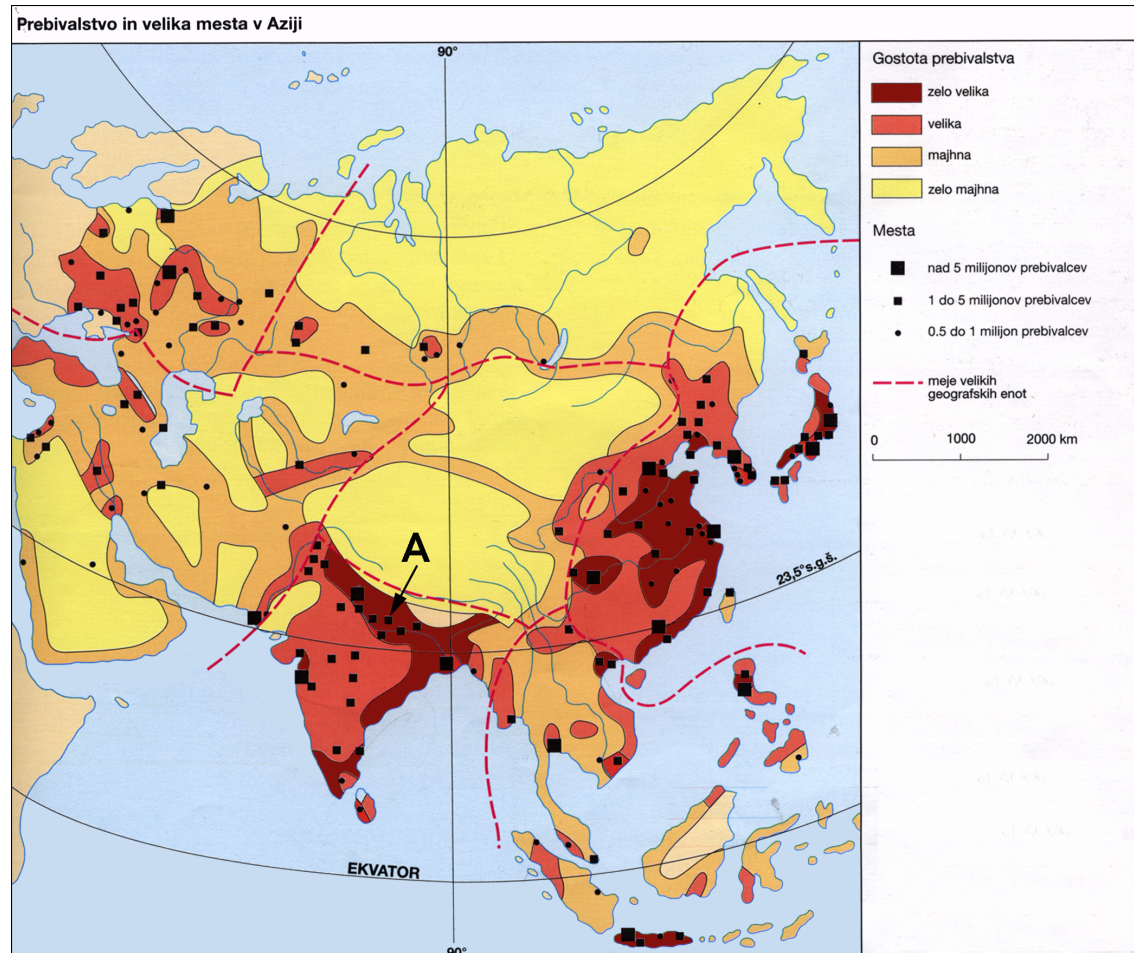
(1 točka/pont)

B1 – SVET / A VILÁG

14. S pomočjo **karte 2** imenujte dve **pokrajini** (ne državi) v Aziji, ki imata **zelo veliko gostoto** prebivalstva.

A 2. sz. térkép segítségével nevezzen meg két olyan ázsiai **tájat** (nem országot!), ahol **kifejezetten nagy a népsűrűség!**

Karta 2 / 2. sz. térkép

(Vir: Brinovec, S., in drugi, 1997: Regionalna geografija sveta 2, str. 25. Mladinska knjiga. Ljubljana)

1 _____

2 _____

(2 točki/pont)

15. Opišite dva **naravnogeografska vzroka** za **zelo veliko gostoto** prebivalstva na območju, ki je na **karti 2** označeno s črko **A**.

Írja le a nagyon nagy népsűrűség két természetföldrajzi okát azon a területen, amelyet a 2. sz. térképen A betűvel jelöltünk!

1 _____

2 _____

(2 točki/pont)

16. K vsakemu opisu pripišite **ustrezno religijo**.

Írja mindegyik leírás mellé az oda tartozó vallást!

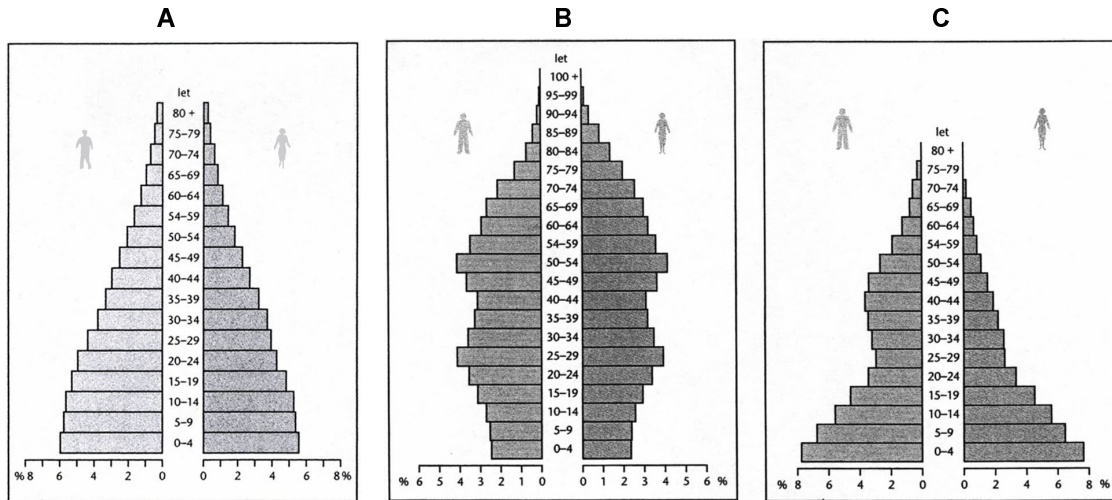
Opis vere / A vallás leírása	Religija / Vallás
Vera poudarja delitev družbe na kaste. Verujejo v več bogov. <i>A vallás hangsúlyozza a kasztrendszeret. Több istenben hisznek.</i>	
Menihi so obriti in imajo oranžna oblačila. Razširjena je tudi v Tibetu. <i>Papjaik borotváltak és narancssárga az öltözetük. Tibetben is elterjedt.</i>	
Verniki ne jedo svinjskega mesa in zavračajo pitje alkoholnih pijač. <i>A hívők nem fogyasztanak sertéshúst, és elutasítják az alkoholt.</i>	

(2 točki/pont)

17. Starostne piramide v **grafu 2** prikazujejo značilnosti starostne in spolne sestave prebivalstva **Japonske, Saudove Arabije in Indije**. Pod vsako piramido zapišite **ustrezno državo**.

A 2. sz. grafikon korfái **Japán, Szaúd-Arábia és India** népességének kor és nem szerinti összetételét ábrázolja. Írja mindegyik korfa alá a **hozzá tartozó ország nevét!**

Graf 2

(Vir: Senegačnik, J., 2004: Geografija za 2. letnik gimnazij, str. 31. in 32. Modrijan. Ljubljana)

(2 točki/pont)

18. V katero **fazo demografskega prehoda** sodi država, katere značilnosti prebivalstva prikazuje starostna piramida **C** v **grafu 2**? Pojasnite, zakaj je v tej državi tako **visoka rodnost**.

A demográfiai átmenet mely **szakaszához** tartozik az az ország, amelyet a **2. sz. grafikon C** korfája ábrázol? Magyarázza meg, miért kiemelkedően magas a **születések száma** ebben az országban!

Številka faze / A szakasz száma: _____

Pojasnitev / Magyarázat: _____

(2 točki/pont)

B2 – SVET / A VILÁG

19. Smiselno dopolnite naslednje povedi.

Értelemszerűen pótolja a hiányzó részeket a mondatokban!

Najdaljša gorska veriga, ki je del goratega zahoda Severne Amerike, se imenuje

_____. Ob Atlantskem oceanu se razprostira precej nižje in uravnano gorovje _____. Med obema gorovjema je obsežno nižavje, ki ga je nasula reka _____ s svojimi pritoki.

Észak-Amerika nyugati hegyvidéke leghosszabb hegyláncának neve _____.

Az Atlanti-óceán mentén húzódó jóval alacsonyabb és lepusztultabb hegység neve _____.

Mindkét hegység közt egy nagy kiterjedésű alföld fekszik, amely a _____

folyónak és mellékfolyóinak a hordaléka.

(2 točki/pont)

20. Opišite, zakaj je **gorovje na zahodu** Severne Amerike precej **višje** od tistega na vzhodu.

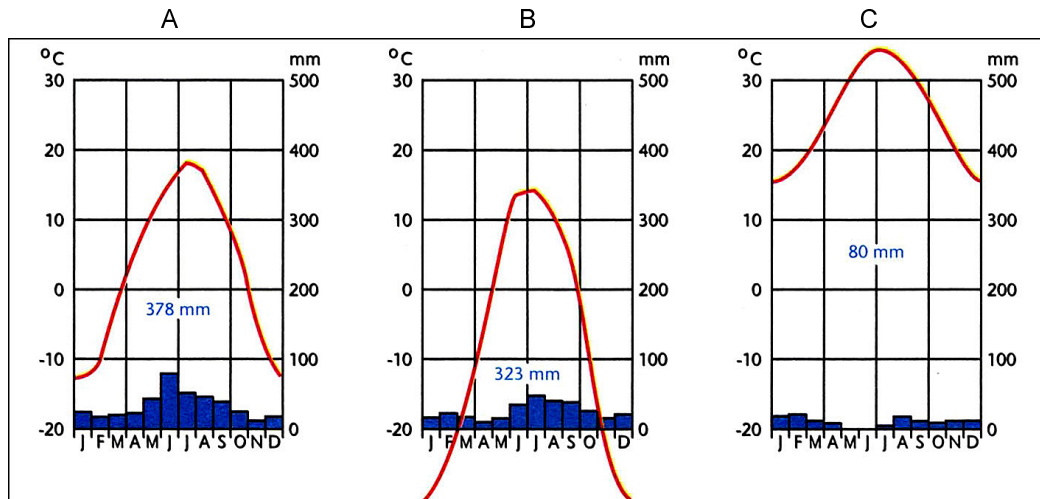
*Röviden vázolja, miért **magasabb** jóval Észak-Amerika **nyugati hegyvidéke** a keletinél!*

(1 točka/pont)

21. Klimogrami **A**, **B** in **C** v **grafu 3** prikazujejo podnebne značilnosti treh krajev v Severni Ameriki. Pod klimogram vpišite številko **priloge 2, 3 ali 4 (Priloga k Izpitni poli 1)**, ki prikazuje **tip naravnega rastlinstva**, značilnega za posamezno **podnebje**.

A 3. sz. grafikonban az A, B és C betűvel jelölt éghajlati diagramok Észak-Amerika három tájegységének éghajlati jellegzetességeit ábrázolják. A 2., 3. és 4. sz. mellékleten (Az 1. sz. feladatlap melléklete) az egyes éghajlatra jellemző természetes növényzettípus látható. Írja a diagramok alá az oda tartozó növényzettípus számát!

Graf 3 / 3. sz. grafikon

(Vir: Senegačnik, J., 2004: Geografija za 2. letnik gimnazije. Delovni zvezek, str. 30. Modrijan. Ljubljana)

(2 točki/pont)

22. Imenujte **tipa naravnega rastlinstva**, ki ju prikazujeta **prilogi 2 in 4 (Priloga k Izpitni poli 1)**.

Nevezze meg a 2. és 4. sz. mellékleten (Az 1. sz. feladatlap melléklete) bemutatott két természetes növényzettípust!

Priloga 2 / 2. sz. melléklet: _____

Priloga 4 / 4. sz. melléklet: _____

(2 točki/pont)

23. V ZDA so se izoblikovali značilni kmetijski pasovi. Imenujte **kmetijski pas**, ki je nastal v pokrajini, ki jo prikazuje **priloga 2 (Priloga k Izpitni poli 1)**.

Az USA-ban jellegzetes mezőgazdasági övezetek alakultak ki. Nevezze meg azt a mezőgazdasági övezetet, amelyet a 2. sz. melléklet (Az 1. sz. feladatlap melléklete) mutat be!

(1 točka/pont)

24. **Primerjajte** značilnosti **kmetijstva ZDA, vzhodno in zahodno od 100. poldnevnik**a glede na velikost farm, intenzivnost pridelave in raznolikost kmetijske usmerjenosti tako, da v vsako prazno polje v razpredelnici vpišete besedo **večja** ali **manjša**.

*A farmok nagyságát, a termelés intenzitását és a mezőgazdasági irányultság sokszínűségét figyelembe véve **hasonlítsa össze** az USA **mezőgazdaságának** jellegzetességeit a **100. délkörtől keletre**, valamint **nyugatra** úgy, hogy írja be a táblázatba a **nagyobb**, illetve **kisebb** szavakat!*

Značilnost kmetijstva <i>A mezőgazdaság jellegzetessége</i>	Zahodno od 100. poldnevnik <i>A 100. délkörtől nyugatra</i>	Vzhodno od 100. poldnevnik <i>A 100. délkörtől keletre</i>
Velikost farm <i>A farmok nagysága</i>		
Intenzivnost pridelave <i>A termelés intenzitása</i>		
Raznolikost usmerjenosti <i>Az irányultság sokszínűsége</i>		

(2 točki/pont)

C1 – EVROPA / EURÓPA

25. Opišite dve **različni naravnogeografski** značilnosti, ki **prevladujeta** v državah **Zahodne Evrope**.

*Röviden írjon le két olyan **különböző természetföldrajzi** jellegzetességet, amelyek a **nyugat-európai** országokban **uralkodóak!***

1 _____

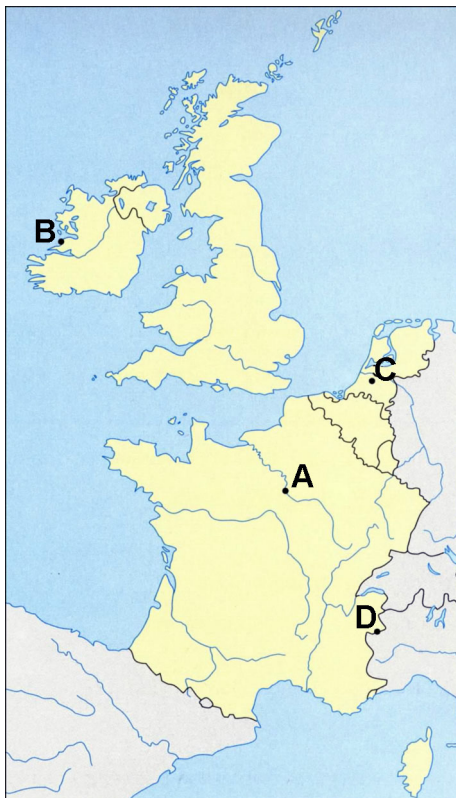
2 _____

(2 točki/pont)

26. **Priloge 5, 6, 7 in 8 (Priloga k Izpitni poli 1)** prikazujejo **štiri zahodnoevropske pokrajine**. Njihova lega je na **karti 3** označena s črkami **A, B, C** in **D**. K posamezni črki pripišite ustrezno številko pokrajine, ki jo prikazuje posamezna priloga.

Az 5., 6., 7. és 8. sz. mellékletek (Az 1. sz. feladatlap melléklete) négy nyugat-európai tájat mutatnak be. A 3. sz. térkép A, B, C és D betűvel jelöli fekvésüket. Írja a betűk mellé az oda illő mellékletek számát!

Karta 3 / 3. sz. térkép

(Vir: Senegačnik, J., 1998: Živim v Evropi: zemljepis za 6. razred osnovne šole. Delovni zvezek, str. 43. Modrijan. Ljubljana)

A _____

B _____

C _____

D _____

(2 točki/pont)

27. **Priloga 9 (Priloga k Izpitni poli 1)** prikazuje kolonialno posest nekaterih zahodnoevropskih držav. Ugotovite, katerima **državama** so pripadale kolonije, ki so na **prilogi 9** označene z **rdečo** in **zeleno** barvo, ter pojasnite vlogo kolonij pri **hitrejšem gospodarskem razvoju** teh držav.

A 9. sz. melléklet (Az 1. sz. feladatlap melléklete) néhány nyugat-európai ország gyarmatát ábrázolja. Állapítsa meg, mely két országhoz tartoztak azok a gyarmatok, amelyek a 9. sz. mellékletben piros és zöld színnel vannak jelölve! Indokolja meg a gyarmatok szerepét e két ország gyorsabb gazdasági fejlődésében!

Rdeča barva / Piros szín: _____

Zelena barva / Zöld szín: _____

Pojasnitev / Magyarázat: _____

(3 točke/pont)

28. Opišite tri **prebivalstvene značilnosti** visoko razvitih držav, med katere sodijo tudi **države Zahodne Evrope**.

Írja le a magasan fejlett országok (közéjük tartoznak a nyugat-európai országok is) három népességbeli jellegzetességét!

1 _____

2 _____

3 _____

(2 točki/pont)

29. V Evropi je v družini v povprečju 1,9 otroka, v Afriki pa 6,5 otroka. Pojasnite, zakaj je v **Evropi** povprečno **število otrok** v družini **precej manjše**, in to kljub veliko višjemu življenjskemu standardu v primerjavi z afriškimi državami.

Európában a családokban átlag 1,9 míg Afrikában 6,5 gyerek van. Magyarázza meg annak az okát, hogy Európában az átlagos gyerekszám jóval alacsonyabb, mint az afrikai családokban, annak ellenére, hogy az európai életszínvonal sokkal magasabb!

(1 točka/pont)

C2 – EVROPA / EURÓPA

30. Razmere za kmetijstvo v Južni Evropi niso najboljše. Obkrožite črko pred tistim naravnim vzrokom, ki **najbolj otežuje** pridelovanje kulturnih rastlin v tem delu Evrope:

*Dél-Európában nem a legjobb a mezőgazdaság körülményei. Karikázza be a betűt az előtt a természeti ok előtt, amely **leginkább nehezíti** a kultúrnövények termelését Európa e részében!*

- A mrzle zime / *hideg telek,*
 B močno deževje / *erős esőzések,*
 C suša / *aszály,*
 D velika posestna razdrobljenost / *a birtokok nagymértékű tagoltsága.*

(1 točka/pont)

31. Izmed navedenih kulturnih rastlin **izberite dve**, ki sta najbolj značilni za sredozemsko Evropo. Napišite **eno od prilagoditev** sredozemskega rastlinstva.

*Válassza ki a felsorolt kultúrnövények közül azt a **kettőt**, amely leginkább jellemzi a földközi-tengeri Európát! Írja le a földközi-tengeri növényzet **egy alkalmazkodási formáját!***

Krompir / *Burgonya*

Vinska trta / *Szőlőtőke*

Rdeča pesa / *Cékla*

Pšenica / *Búza*

Oljka / *Olajfa*

Ječmen / *Árpa*

Kulturni rastlini / *Kultúrnövények:* _____

Prilagoditev / *Alkalmazkodás:* _____

(2 točki/pont)

32. V kmetijstvu Španije se kažejo **razlike med notranjostjo in obalnimi območji**. Izmed naštetih trditev izberite **po dve** in jih pripišite k navedenima območjema.

*A spanyol mezőgazdaságban a **belterületek és a partvidékek közt különbségek mutatkoznak.** A felsorolt állítások közül **két-két** állítást írjon a megnevezett térségekhez!*

Ekstenzivnost in majhen hektarski donos.

Külterjesség és alacsony hektáronkénti hozam.

Obdelovanje je zelo intenzivno.

Nagyon intenzív a művelés.

Pridelovanje žita.

Gabonatermelés.

Značilne so huerte.

Huerta a jellegzetessége.

Notranja območja / *Belterületek*:

1 _____

2 _____

Obalna območja / *Partvidék*:

1 _____

2 _____

(2 točki/pont)

33. Za Španijo so značilne veleposesti. Napišite, kako jih **imenujemo**, in **na karti 4 obkrožite črko** območja, na katerem prevladujejo.

*Spanyolországot nagybirtokok jellemzik. Írja le, hogyan **nevezzük** őket, majd a **4. sz. térképen karikázza be** annak a térségnek a nevét, ahol leginkább jellemzőek!*

Karta 4 / 4. sz. térkép

(Vir: <http://www.nationalgeographic.com/>)

Veleposest / Nagybirtok: _____

(2 točki/pont)

34. Napišite črko območja iz **karte 4**, na katerem prevladuje **namakalno** poljedelstvo na majhnih kmetijah. Opišite problem, s katerim se srečuje prebivalstvo zaradi **majhnosti posesti**, in predlagajte ukrep za možno rešitev nastalega problema.

A 4. sz. térképről írja ki annak a térségnek a betűjelét, amelyre a kisgazdaságok öntözéses földművelése a legjellemzőbb! Írja le a lakosságnak azt a problémáját, amely a kisbirtokok következménye! Javasoljon egy lehetséges intézkedést a probléma megoldására!

Območje / Téréség: _____

Problem / Probléma: _____

Rešitev / Megoldás: _____

(3 točke/pont)

PRAZNA STRAN
ÜRES OLDAL